

være af overordentlig økonomisk og finansiel Betydning for Bønderne, den Samfundsklasse, der alene maa bære Tiendebyrden.

Jeg hører jo til de Medlemmer her i Salen, der havde ventet, at Tienderne kunde have været løste ad Frivillighedens Vej med Støtte af Staten. Den ærede sidste Taler ytrede, at der efter de Oplysninger, som forelaa for ham, kun var afløst 9 Tiender ved frivillig Overenskomst. Jeg tror nu, det Tal er for lavt. Jeg ved ikke, hvor det ærede Medlem har det fra. (*J. Jensen* [Aalborg Amts 1ste Valgkreds: Kongetiender!]) Naa, det ærede Medlem siger Kongetiender, men der er jo mange andre Tiender, der ere afløste. Jeg tror ikke, man har Ret til at sige, at Loven af 8. Maj 1894 egentlig var ubrugelig. Grunden hvorfor man ikke med større Interesse har modtaget Loven af 8. Maj 1894, er jo simpelt hen den, at saa snart den Lov var vedtagen — ja endog før — begyndte Oppositionen, der snart blev Flertal i denne Sal, at vifte med det Forslag, her foreligger, og lod Tiendeyderne vide, at der kunde være Udsigt til, at Staten vilde betale ¹/₄ af Afløsningssummen, og saa maatte Bønderne jo være mindre forstandige, end de i Virkeligheden ere, dersom de ikke vilde vente og se Udfaldet af den Sag. Dersom denne Sag ikke havde været rejst samtidig med Loven om frivillig Afløsning, er det min Overbevisning, at der vilde have været afløst en hel Del flere Tiender end sket er efter Loven af 8. Maj 1894. Men i øvrigt skal jeg ikke optage en Forhandling om denne Sag, som i og for sig ikke ligger for; det var en Udtalelse af den foregaaende Taler, der gav mig Anledning til at berøre dette Forhold.

Nu staa vi altsaa over for Spørgsmaalet om en Tvangsafløsning af Tienderne, og det er da en Selvfølge, at naar man tvinger dem, der eje Tienderne, til at afstaa deres Tiender, saa maa Tienderne betales med fuld Erstatning. Derom kan der ikke være to Meninger. Men Spørgsmaalet er selvfølgelig: hvad er fuld Erstatning? Herom har man Lov til at have forskellige Meninger, og jeg har aldrig lagt Skjul paa ved tidligere Behandlinger af denne Sag, at jeg har den Opfattelse, at 25 Gange Tiendens aarlige Ydelse er mere end Tiendens virkelige Værdi. Thi det kan dog ikke nægtes, at der er stor Forskel paa at eje en Tiende, hvis aarlige Indtægt er variabel, som retter sig efter Kapitalstakstens Stigen og Falden, og saa

at have en fast Kapital, som man har fuld Dispositionsret over, saa at man kan udnytte Konjunkturerne paa Pengemarkedet paa bedste Maaede. Det forekommer mig ogsaa, at man ikke kan se bort fra, at der er forbundet ikke saa lidt Ulejlighed og ikke saa faa Omkostninger med den aarlige Opkrævning af Tienden. Navnlig skal jeg gentage, hvad jeg tidligere har udtalt, at jeg i og for sig ikke finder nogen skellig Grund til at betale Kvæg- og Smaaredselstiende med 25 Gange den aarlige Ydelses Værdi; thi disse Tiender ere udstykkede paa saa mange Hænder, at den aarlige Ydelse fra de enkelte Matrikelnummere mange, mange Steder, ja i Tusinder af Tilfælde indskrænker sig til 1—2—3—4 Øre pr. Tiendeyder, og naar en Tiende-ejer skal reparere sine Indtægter i saa mange smaa Beløb og indkræve dem hos saa mange forskellige Tiendeydere, er det forbundet med megen Ulejlighed og Bekostning at faa Tienden indkrævet. Mange Steder bliver den det heller ikke, i alt Fald for en væsentlig Del, idet ingen Tiende-ejer gider pante for saa smaa Beløb. For disse Tienders Vedkommende er der efter min Mening ingen Anledning til at kapitalisere med det 25-dobbelte, der vilde jeg finde det 20-dobbelte ret passende.

Som sagt, det har ogsaa sine store Vanskeligheder nu at komme ind paa at nedsætte Værdien af Tienderne, naar man gaar til Tvangsafløsning; thi der er et gammelt Ord, der siger: Bordet fanger! Og nu har dette Tings Flertal og den høje Regering forelagt et Forslag, hvor det er stillet i Udsigt, at Tienden skal afløses med 25 Gange den aarlige Ydelse, og det kan have sine store Vanskeligheder at komme bort derfra. Men da Sagen forhaabentlig bliver prøvet i et Udvalg, er der jo Anledning til der at tage ogsaa dette Spørgsmaal under Overvejelse, og det vilde jo være af ikke ringe Betydning for Statskassen, om vi fik nogen Nedgang i selve Værdien.

Hvad ellers selve Lovforslagets Indhold angaar, skal jeg med Hensyn til § 4 udtale, at jeg i og for sig ikke sympatiserer med den Affattelse, denne Paragraf har faaet. Den gaar jo ud paa at bemyndige Finansministeren — altsaa enhver fremtidig Finansminister — til, naar han finder Pengeforholdene egnede dertil, at optage et Statslaan for at tilvejebringe de fornødne Midler til Udredelsen af Tiendeafløsningssummerne i Kontanter i Stedet for i Tiendebankobligationer. Det forekommer mig at være løjerligt, hvis Rigs-